

Наравно, никад се не радујем туђој невољи, али некако ми увијек лакне када Американци озбиљно закувају негдје у свијету јер онда знам да ће нас овдје у РС мало да попусте. Пошто су се, како су већ поодавно поносно обзнанили, оспособили да воде и два рата истовремено, нашем локалном оптимизму има основе тек када припуцају паралелно бар у три или више земаља. Како се у Либији грађански рат наставио и послије убиства Гадафија, како у Египту само што није почео и послије уклањања Мубарака, како у Јемену кључа и послије повлачења Салеха, како се у Сирији, Асад, уз подршку Москве и Пекинга, жестоко брани од „спонтаног ширења“ Арапског прољећа, није изненадио Мунов прошлонедјељни помирљиви интервју у Еуро Блицу. Амабасадор САД у Сарајеву каже да је „РС неоспорива и недодирљива“, да је „Додик амерички партнер са којим се о свему договара“. Нема сумње да је гђа Хилари поручила да се „незавршени посао у Босни“ одлаже до даљњег због важнијих обавеза на Блиском истоку. Али, колико времена ће те друге обавезе потрајати и колико дуго ћемо моћи да предахнемо?

Да је опадајућа свемоћ САД добила на убрзању, свједоче и најновији иступи водећег стратешког савјетника Бијеле куће. Увијек сурово отворени З. Бжежински говори о релативном заостајању САД за осталим конкурентима, о томе да су два рата у посљедњој деценији од којих је један био са лажним оправдањем, довели до презадужености земље, о томе да је неолиберализам изазвао оштру социјалну поларизацију америчког друштва, да се Вашингтон мора благовремено прилагодити губитку свјетске хегемоније итд. Међутим, све Обамине иницијативе, које иду у том правцу унутрашњих и спољнополитичких реформи, губе замаха пред отпором републиканске већине у конгресу иза које стоје Чејни, Рамсфелд, Волфовиц и др. Ови јастребови из екипе Буша млађег и даље фантазирају о томе да су „САД од бога позване да предводе“ и сањају о „још једном америчком вијеку“.

„Арапско прољеће“ је резултат америчког националног (демократско-републиканског) компромиса по питању осигурања доминације над због нафте стратешки важном, а политички нестабилном подручју арапског свијета. Прошло је вријеме глобално неприкосновене једине суперсиле када је М. Олбрајт могла да објашњава да није праведно да енормне сибирске резерве енергената које су дар природе користи само једна земља. А дошло је вријеме када су према САД вазалне арапске диктатуре почеле све озбиљније да се љуљају под притиском милитантних исламистичких покрета који не прежу ни од тероризма. Умјесто прескупих и неефикасних војних интервенција, те још нерационалнијих и неизвјеснијих окупација (Авганистан, Ирак), Американци су одлучили

да неизбјежним промјенама крену у сусрет и да се придруже својим дојучерашњим непријатељима у рушењу дугогодишњих, али компромитованих савезника. Подстицање и регрутовање побуњеника, њихово обучавање и опремање, био је неупоредиво јефтинији начин да се ставе под контролу и усмјеравају у обарању власти без обзира на пратећа масовна локална крвопролића. Амерички медији (Лос Анђелес тајмс, Глобал рисерч и др.) откривају да су Конгрес и Стејт департмент, преко Националне задужбине за демократију, односно НДИ и ИИР уложили милионе долара у финансирање локалне и међународне мреже намјенских НВО, што је ситница у односу на милијарде које се годинама троше у Ираку и Авганистану.

Након побједе демократских снага долазе прелазне владе у којим, поред високих официра конвертита, опозиционара из илгале, политичких емиграната на западу, мјесто министра за енергетику обавезно преузима дипломац Берклија са искуством у Тексаку или некој другој великој америчкој нафтној компанији. Затим слиједе избори на којим редовно убједљиво побјеђују Муслиманска браћа или сродне исламистичке партије, али се појављују и националистичке, панарабистичке, пронасеристичке, шиитске, сунитске, авалитске, хришћанске, либералне, социјалистичке и друге партије. Рани и незрели ултраплурализам је прави елдорадо за изборне, медијске и финансијске манипулације, а у томе су Американци тек прави мајстори. “Стигли смо дотле”, вели Бжежински, “да и у нашој демократији изборни исход у све већој мјери може да буде купљен.” У односу на цијену само једног обореног суперсоничног бомбардера, цијене даљинског управљања изборима у арапским земљама су права распродаја.

Самоувјерени дугогодишњи диктатори попут Гадафија, Бен Алија, Мубарака или Асада, који вјешто маневришу између националних интереса, западних захтјева и притисака исламистичке опозиције, представљају много тврђи орах него диригована демократија.

Али, изгледа да се ствари не одвијају баш сасвим по плану. Арапско пролеће је бар по исходу првих избора уствари било Исламско пролеће, а исламисти у арапским земљама су своје лидере оптуживали не због вишка аутаритарности или мањка демократије, него због тога што су се продали Западу, а прије свега Америци. Бернард Луис је једно поглавље књиге о исламу посветио питању зашто су негативно изузете баш посебно САД, насупрот стољетним колонизаторима Британији или Француској. Дошао је до закључка да је „Велики сатана“ (Хомеини) са конзумеризмом, женском еманципацијом, раскаланим понашањем, јавном голотињом, уживањем у алкохолу и дрогама, геј браковима, па и вјерском толеранцијом и сл. антипод традиционалним вриједностима муслиманског друштва. Индикативно је да су малобројни побуњеници у Либији, чим су ојачали, затражили да се странци повуку из земље, а шеф прелазне власти у Египту фелдмаршал Тавтани ономад је затворио све НВО и похапсио њихове домаће и иностране активисте. Тако је овдашња јавност сазнала да су наши отпорашки експерти

за плишане револуције односно спонтане побуне и смјене режима стигли и до Африке и да су млади Арапи обучавани у једној београдској НВО. Према Њујорк тајмсу, „то је бивши `Отпор`, који под новим именом ЦАНВАС подупире влада САД“.

Ако је судити по томе како се ствари заоштравају не само у Сирији и Ирану него и у Египту и Либији, Американци ће бити дуже заузети подаље од нас и предах у РС може да потраје. Али, то не значи да нам у међувремену „арапски отпораши“ неће доћи у узвратну посјету и као муслимани дјеловати са додатним ентузијазмом. Јер Мун је, поред лијепих ријечи о РС и њеном предсједнику, поновио да БиХ треба да уђе у ЕУ и НАТО као јединствена држава. А колико знам, овдашњи Срби нису много жељни да уђу ни у ЕУ. У НАТО, који их је бомбардовао, баш ни најмање. А као јединствена БиХ – још мање од тога.

(Прес за РС, 23. 2. 2012)